

МОНГОЛ
УЛСЫН
ХАМГАА
ГАРХ
ЗАСАГ
ХАМГАА
ГАРХ
ЗАСАГ

ЧАНАРЫН УДИРДЛАГЫН ТОГТОЛЦООГ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ

Чанарын менежер Э.Одончимэг

2022 оны 11 сарын 11-ний өдөр

Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтэц зохион

байгуулалт

МОНГОЛ УЛС
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

9099-ны 01 сарын 30 өдөр
Датум 130
Монголчууд

Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын
бүтэц, орон тоо батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.1, Засгийн газрын 2021 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн 377 дугаар "Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтэц, орон тооны хязгаарыг тогтоох тухай" тогтоолыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг нэгдүгээр хэвсрэлтээр, төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад туслах чиг үүрэг бүхий төрийн үйлчилгээний албан хаагчдыг хоёрдугаар хэвсрэлтээр тус тус баталсугай.
2. Байгууллагын албан хаагчдын цалинг холбогдох журмын дагуу тооцон олгохыг Засаг даргын Тамгын газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч (Л.Доржбат)-д зөвшөөрсүгэй.
3. Энэ захирамж гарсантай холбогдуулан Засаг даргын "Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтэц, орон тоо батлах тухай" 2019 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдрийн А/383 дугаар захирамжийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ЗАСАГ ДАРГА Ц.МӨНХБАТ

ЧАНАРЫН УДИРДЛАГЫН ХОРОО:

Чанарын удирдлагын хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэх тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.1, Засгийн газрын 2008 оны 265 дугаар тогтоолын 2 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт "Чанарын удирдлагын тогтолцоо" ISO 9001:2015 стандартыг хэрэгжүүлэх, стандартын тогтвортой байдлыг хангаж ажиллах "Чанарын удирдлагын хороо"-г дараах бүрэлдэхүүнтэйгээр шинэчлэн баталсугай.

Чанарын удирдлагын хорооны дарга: - Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга

Гишүүд:

- Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтсийн дарга
- Хууль, эрх зүйн хэлтсийн дарга
- Нийгмийн бодлогын хэлтсийн дарга
- Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтсийн дарга
- Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн дарга
- Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга

Нарийн бичиг:

- Дотоод ажил, өргөдөл гомдол хариуцсан мэргэжилтэн

2. ISO 9001:2015 чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлж, стандартын хэрэгжилтийн тогтвортой байдлыг хангаж ажиллахыг Чанарын удирдлагын хорооны даргад даалгасугай.

3. Энэ захирамж гарсантай холбогдуулан аймгийн Засаг даргын 2019 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдрийн А/147 дугаар захирамжийг хүчингүй болгоод тооцсугай.

ЗАСАГ ДАРГА

Ц.МӨНХБАТ

4822100116

Аймгийн Засаг даргын 2022.05.23-ны өдрийн А/223 дугаар захирамжаар "Чанарын удирдлагын хороо" байгуулагдсан.

Чанарын удирдлагын хорооны дарга: Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга

Гишүүд: Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтсийн дарга

Хууль, эрх зүйн хэлтсийн дарга

Нийгмийн бодлогын хэлтсийн дарга

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө

оруулалтын хэлтсийн дарга

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн дарга

Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн дарга

Нарийн бичиг: Дотоод ажил, өргөдөл гомдол хариуцсан мэргэжилтэн

Чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны бүтцийн схем

Зураг 1: Чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны бүтцийн схем

Сургалт

Засаг даргын Тамгын газрын ажилтнуудад Чанарын удирдлагын тогтолцооны холбогдолтой 288 багц цагийн сургалтуудыг төлөвлөн хэрэгжүүлснээс гадна “Мерит” төслийн Канадын мэргэжлийн зөвлөхүүдийн тусламжтайгаар менежмент, үнэлгээ, хамтын оролцооны талаарх сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд чадавхижуулах сургалт явуулсан. Энэ онд дотоод аудитор бэлтгэх 2 удаагийн сургалт зохион байгуулж гэрчилгээ гардуулсан.

Дотоод аудитын сургалтын хөтөлбөр /2022.10.11-12 нд./

1 дэх өдрийн хөтөлбөр

9:30-12:30	ISO9001:2015 М3 сургалт Дотоод аудит (9.2) ISO9001:2015 стандартын шаардлагыг ойлгох
14:00-16:30	ISO9001:2015 М3 сургалт Дотоод аудит (9.2) үргэлжлэл: - MNS ISO19011:2020 стандартын бүтэц, шинэчлэл - Аудитын нэр томъёо - Аудитын зарчим - Аудитын хөтөлбөрийг удирдах - Аудитын хөтөлбөрийг гаргах (дасгал ажил)
16:30-17:00	Асуултад хариулж, зөвлөгөө өгнө

2 дахь өдрийн хөтөлбөр

9:30-12:30	ISO9001:2015 М3 сургалт Дотоод аудитыг гүйцэтгэх - Баримт бичгийн дүн шинжилгээ хийх (дасгал ажил) - Аудитын төлөвлөгөө гаргах (дасгал ажил) - Аудитыг явуулах- Аудитын харилцаа
14:00-16:30	- Аудитын үл тохирлын бүртгэл (дасгал ажил) - Аудитын үр дүнг гаргах (дасгал ажил) - Аудитын дүгнэлт, тайланг гаргах - Аудитын дараах арга хэмжээ - Аудитын хөтөлбөрт мониторинг дүн шинжилгээ хийх (дасгал ажил) - Аудиторын чадамжийг үнэлэх, дээшлүүлэх

ᠳᠤᠨᠳᠦᠭᠣᠪᠢ ᠠᠶᠢᠮᠦᠭᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠳᠠᠷᠭᠢᠨ ᠲᠠᠮᠭᠢᠨ ᠭᠠᠰᠠᠷ

Зөвлөх үйлчилгээ

Байгууллага болон түүний төлөв байдлыг ойлгох

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ДОТООД АСУУДЛУУД

Дотоод орчин	Эерэг хүчин зүйл	Сөрөг хүчин зүйл
1. Байгууллагын дотоод үйл ажиллагаа		
Төлөвлөлт стратеги	Байгууллагын эрхэм зорилго, зорилт оновчтой байж зорилгодоо хүрэх	Нэгдсэн удирдлага арга зүйгүй, зорилгодоо хүрч чадахгүй
Дотоод журам	Албан хаагчдын сэтгэл ханамж дээшлэх, ажлын бүтээмж өндөр	Байгууллагын үйл ажиллагаа доголдоно, албан хаагчдын сэтгэл ханамж буурна.
Хамт олны харилцаа, хандлага	Хамт олон зөв хандлагатай болно	Ажлын бүтээмж буурна.
Нэгдсэн удирдлага, арга зүйгээр хангах	Үйл ажиллагаа төлөвлөсөн хугацаандаа чанартай зохион байгуулагдана.	Төлөвлөлт алдагдаж, эмх замбараагүй байдал үүснэ.
Иргэдийн хандлага	Иргэдийн сэтгэл ханамж нэмэгдэнэ.	Нийгэмд бодит бус мэдээлэл тарна.
Хамт олноороо зөвлөлдөх	Албан хаагчдын бүтээмж дээшилнэ.	Хамт олноороо нэг шийдэлд хүрч чадахгүй.
Дүн шинжилгээ хийх	Эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.	Сайжруулах арга замаа олохгүй байх
Шинэ санал санаачилга, бүтээлч ажил	Ажилчдын сэтгэл ханамж сайжирна.	Ажил урсгалаар явж, ажлын бүтээмж дээшлэхгүй, манлайлал байхгүй болно
Зохион байгуулалтын үйл ажиллагаа /соёл урлаг, спорт, зугаалга/	Хамт олны уур амьсгал сайжирна.	Хамт олны идэвх суларна
Ажлын байрны хөдөлмөр хамгаалалт	Эрүүл аюулгүй орчинд ажиллах нөхцөл бүрдэж, ажлын эмх цэгц үүснэ.	Ажиллах орчин эмх цэгцгүй ажлын бүтээмж буурна.
Эрүүл чийрэг байх	Эрүүл байснаар ажлын бүтээмж сайжирна.	Эрүүл мэндийн асуудлаас ажлын бүтээмж алдагдана
Техникийн ур чадвар	Өгөгдсөн үүрэг даалгаврыг тодорхой арга барилаар	Мэргэжлийн чадвараа гаргаж чадаагүйгээс

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ГАДААД БОЛОМЖ, АЮУЛ

Гадаад орчин	Эерэг хүчин зүйл	Сөрөг хүчин зүйл
Улс төрийн байдал		
УИХ-ын сонгууль	Дундговь аймгаас сонгогдсон УИХ-ын гишүүнээр дамжуулан орон нутгийг дэмжих бодлого, хөрөнгө оруулалтын асуудлыг эергээр шийдвэрлэх	Төрийн албаны бодлого, хүний нөөцийн залгамж халаа алдагдах
Орон нутгийн сонгууль	Орон нутгаа хөгжүүлэх бодлого, зорилт, хөтөлбөр арга хэмжээнүүдийг сайжруулан боловсруулж хэрэгжүүлэх	Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, үйл ажиллагааны тасралтгүй, тогтмол байх нөхцөл хязгаарлагдах
Эдийн засгийн байдал		
Монгол Улсын эдийн засгийн байдал, төсвийн зохицуулалт	Орон нутгийн хөгжилд чиглэсэн төсвийн зөв хуваарилалт	Эдийн засгийн хямрал, төсвийн хязгаарлагдмал байдал
Гадаадын хөрөнгө оруулалтын орчин	Хөгжлийн төсөл хөтөлбөрүүд хэрэгжиж хөрөнгө оруулалт нэмэгдэх	
Бүсчилсэн хөгжил	Бүс нутгийн нийгэм, эдийн засгийн онцлогт тохирсон оновчтой бодлого төлөвлөж хэрэгжүүлэх	Орон нутгийн онцлогийг үл харгалзах байдал
Нийгмийн нөхцөл байдал		
Иргэдийн хэрэгцээ, шаардлага хүлээлт	Орон нутгийн төрийн захиргааны үйл ажиллагааг сайжруулах санал хүсэлт гаргаж хамтран ажиллах, иргэдийн хандлага өөрчлөгдөх	Мэдээллийн бодит бус болон зөрүүтэй байдлаас иргэд, ААН байгууллагуудтай үл ойлголцол үүсэх
Боловсрол	Иргэдийн суурь боловсролын түвшин	Боловсролын оновчгүй системээс үүдсэн сөрөг үйлдэл, (Худал цуу яриа дэгдэх, нийтийн өмчийн эрсдэл)
Соёл	Нийтийн ёс зүй, соёл хандлага төлөвшил	Иргэдийн хандлага, ухамсар доройтол
Эрүүл мэнд	Эрүүл мэндийн урьдчилан	Иргэдийн насжилтын

Сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба найдлагыг тодорхойлох

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГЫН ТУШААЛ

2020 оны 07 сарын 27 өдөр

Дугаар 4/16/

Миндалов

ЧУТ-ны сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба
хүлээлтийг шинэчлэн тогтоох тухай

Чанарын удирдлагын тогтолцооны хөндлөнгийн аудитын багаас өгсөн зөвлөмжийг үндэслэн ТУШААХ нь:

Нэг. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын чанарын удирдлагын тогтолцооны ISO 9001 стандартын 4.2-т заасан сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба хүлээлтийг тодорхойлсон баримтжуулсан мэдээллийг шинэчлэн хавсралтаар баталсугай.

Хоёр. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын 2019 оны А/29 дүгээр тушаалаар батлагдсан Чанарын баримт бичгийн 4.2 дахь заалтыг хүчингүй болгосугай.

Гурав. ЧУТ-ны сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба хүлээлтийн баримтжуулсан мэдээллийн хэрэгжилтийн байдалд тогтмол дүн шинжилгээ хийж, Тамгын газрын стратеги төлөвлөлтөд тусган хэрэгжүүлэхийг нэгжийн дарга нар болон албан хаагчдад үүрэг болгосугай.

ДАРГА

Ц.ЭРДЭНЭСҮРЭН

Дундговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2020 оны 07 сарын 27-ны өдрийн 4/16/ дугаар тушаалын хавсралт

СОНИРХОГЧ ТАЛУУДЫН ХЭРЭГЦЭЭ БА ХҮЛЭЭЛТ

Сонирхогч талууд	Хэрэгцээ ба хүлээлт
Дундговь аймгийн Засаг дарга	Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, аймгийн 5 жилийн үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийг хангах - Мэргэжил арга зүйн дэмжлэг - Үнэн бодитой мэдээлэл
Аймгийн ИТХУрал	
Аймгийн Төрийн бус байгууллагууд: -Ахмадын хороо - Эмэгтэйчүүдийн холбоо - Элгэмсэг дотно Дундговь төрийн бус байгууллага - ХБИиргэдийн холбоо - Улаанзагалмай хороо - ИНБСүлжээ - Үйлдвэрчний эвлэлийн хороо	- төрийн бус байгууллагуудын оролцоог хангах - хууль дүрэм журмын дагуу төрийн зарим ажил үйлчилгээг гэрээгээр гүйцэтгэх - үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах - байнгын хамтын ажиллагаа
Аймгийн Засаг даргын эрхлэх асуудлын хүрээний 22 газар, хэлтэс, агентлаг	-удирдлага зохион байгуулалтаар хангах - хууль тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангах
Аймгийн ЗДТГ-ын 6 хэлтэс, 2 алба, 1 штаб -Төрийн захиргааны удирдлагын хэлтэс - Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс - Хяналт- шинжилгээ, үнэлгээ дотоод аудитын хэлтэс - Нийгмийн бодлогын хэлтэс	- ажиллах нөхцөл нийгмийн баталгаа /ажлын эрүүл аюулгүй орчин, ажлын байрны тогтвортой байдал, цалин хөлс, шагнал, урамшуулал/ - сургалт мэдлэг чадвар, хөгжүүлэлт - ил тод байдал - ажлын үялдаа холбоо

Сонирхогч талуудын хэрэгцээ ба найдлагыг тодорхойлох

Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001 стандартыг орон нутгийн засаг захиргаанд хэрэглэх арга зүйн заавар MNS ISO 18091:2020 стандарт
Орон нутгийн засаг захиргааны Чанарын менежментийн үнэлгээний аргачлал

1. Сайн засаглал дахь институтийн хөгжил -10
2. Тогтвортой эдийн засгийн хөгжил-8
3. Нийгмийн хүртээмжтэй хөгжил -12
4. Байгаль орчны тогтвортой хөгжил-9 үзүүлэлтийн дагуу үнэлгээ хийж сонирхогч талуудын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлсон.

Сонирхогч талууд

MNS ISO18091:2020 ХАВСРАЛТ А ДАГУУ 39 ҮЗҮҮЛЭЛТЭЭР ГАРГАСАН СОНИРХОГЧ ТАЛУУД |
НЭГ: САЙН ЗАСАГЛАЛ ДАХЬ ИНСТИТУТИЙН ХӨГЖЛИЙН СОНИРХОГЧ ТАЛУУД

Зорилго: ТАХ-ийг чадавхжуулж орон нутагт дутагдалтай мэргэжлийн боловсон хүчний хангалтыг нэмэгдүүлж тогтвортой байдлыг хангана.

Сонирхогч талууд		Хүлээгдэж буй шаардлага
1.Чанарын менежмент		
1.1	ЗГ-ын хэрэг эрхлэх газар, яамд	- Хугацаатай тайлан мэдээг хугацаанд нь чанартай хүргүүлэх
1.2	МУ-ын төрийн албаны зөвлөл	- Хугацаатай тайлан мэдээг хугацаанд нь чанартай хүргүүлэх - Томилгооны зөрчилгүй ажиллах
1.3	Аймгийн ИТХ	- Тогтоолын хэрэгжилтийг хангах - Үнэн бодит мэдээллээр хангагдах
1.4	Засаг даргын эрхлэх хүрээний хэлтэс агентлагууд, сумдын Засаг даргын Тамгын газар	ISO9001 стандартыг нэвтрүүлж төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулж, иргэдийн сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх
1.5	Стандарт хэмжил зүйн газар	- ISO9001 стандартын баталгаажуулалтын гэрчилгээг чанартай эзэмших
1.6	Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд	- Хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ
1.7	Төрийн аудитын газар	- Үйл ажиллагааны зөрчилгүй ажиллах
1.8	Иргэд, ААН байгууллага	- Үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах
1.2. Түншлэл ба хамтын оролцоо		
1.2.1	Нутгийн зөвлөл	- аймгийн хөгжлийн төлөө хамтран ажиллах, төсөв санхүүг шийдэх
1.2.2	ТББ-ууд	- Санхүү төсвийн дэмжлэг - Хамтран ажиллах, санал хүсэлтийг шийдвэрлэх
1.2.3	Зэргэлдээ аймаг сумд	- Отор хийх талаар хамтран ажиллах - Сайн туршлага нэвтрүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллах
1.2.4	Мерит төсөл	- Төслийн үр дүн сайн байх
1.3. Төрийн албан хаагчдын мэргэшсэн байдал		
1.3.1	Байгууллагын албан хаагчид	- Чадамжтай, хариуцлагатай, санаачилгатай, сэтгэлтэй албан хаагч байхыг
1.3.2	Төрийн албаны зөвлөл	- Сурч хөгжсөн , мэргэжлээрээ мэргэшсэн байхыг
1.4.Төрийн санхүү, төсвийн хариуцлага		
1.4.1	Сангийн яам	Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу хуулийн хүрээнд зарцуулан ажиллах Төсвийн мэдээ тайланг цаг хугацаанд гаргаж, хүргүүлэх
1.4.2	Иргэд	Төсвийн ил тод байдлыг хангаж ажиллах/ хандив тусламж эзэл гэх мэт/ Хандив туламжийн зохих бүлэгт хүргэж ажиллах / нам, ах дүү найз нөхөд харгалзахгүй ажиллах/ Хандивыг зориулалтын дагуу зарцуулах / өөр зүйлд ашиглахгүй зарж худалдахгүй байх /
1.4.3	<u>ТАХаагчид</u>	Цалинг хугацаандаа авах

Чанарын удирдлагын тогтолцооны үйл явц

Засаг даргын Тамгын газрын үйл явцын 32 жагсаалтыг гаргаж 29 үйл явцын зураглалыг хийж үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.

Үндсэн үйл явцууд болон дэмжих үйл явцуудын дараалал, харилцан үйлчлэлийг Баримтжуулсан мэдээллийн хяналтын журмын 2 дугаар хавсралтын дагуу тодорхойлсон.

Алсын хараа, эрхэм зорилго

Алсын хараа

ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНД
ТУЛГУУРЛАСАН САЙН ЗАСАГЛАЛЫГ
ХЭРЭГЖҮҮЛЖ, ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙГ
ЭРХЭМЛЭН, АМЬДРАЛЫН ЧАНАРЫГ
САЙЖРУУЛСАН БАЙГАЛЬ ОРЧИНД
ЭЭЛТЭЙ АЙМАГ БОЛНО.

Эрхэм зорилго

ТӨР ИРГЭН ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ХАМТЫН
АЖИЛЛАГААНД ИЛ ТОД БАЙДЛЫГ ХАНГАН
ХҮН АМЫН ЭРҮҮЛ, АЮУЛГҮЙ АМЬДРАХ
ОРЧИН НӨХЦӨЛИЙГ БҮРДҮҮЛЖ, ЭДИЙН
ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЖ
БАЙГАЛИЙН ТЭНЦВЭРТ БАЙДЛЫГ ХАНГАНА

Чанарын бодлого

"Мэргэшсэн, ёс зүйтэй хүний нөөцөд түшиглэн төрийн үйлчилгээг тасралтгүй сайжруулж, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг дээдэлсэн байгууллага болно"

Чанарын зорилт

 ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН
 ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
 ДАРГЫН ТУШААЛ

᠔᠔᠔᠔ оны ᠐3 сарын 14 өдөр
 Дугаар ᠕/᠖᠐
 Мандалговь

Байгууллагын 2022 оны Чанарын зорилт,
 зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний
 төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1.1 дэх заалт, Чанарын менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015 стандартын 5.1.1 дэх заалтуудыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

- 1.Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны Чанарын зорилт, зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хавсралтаар баталсугай.
- 2.Байгууллагын чанарын зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, Чанарын менежерт хэрэгжилтийн тайланг 2022 оны 12 сарын 10-ны дотор хүргүүлэхийг хэлтсийн дарга нарт үүрэг болгосугай.
- 3.Чанарын зорилтын хэрэгжилтийг 12 дугаар сарын 20-ны дотор Чанарын удирдлагын хороонд танилцуулахыг Чанарын менежер (З.Одончимэг)-т даалгасугай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
 ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ ДОРЖБАТ

1. Сонирхогч тал болон хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг 2 хувиар нэмэгдүүлэх.

2. Ил тод байдлын аймгийн үнэлгээний үзүүлэлтийг 2021 онд 75 хувьтай байсныг 2022 онд 84.5 хувьд хүргэнэ.

3. Чанарын удирдлагын тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангаж байнга сайжруулж ажиллах

Шинээр боловсруулсан журмууд

- Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Чанарын удирдлагын тогтолцооны хороо, Чанарын менежер, багийн ажиллах журам
- Дотоод аудитын журам
- Үл тохирлыг залруулах арга хэмжээний журам
- Удирдлагын дүн шинжилгээний журам
- Баримтжуулсан мэдээллийн хяналтын журам
- Чанарын баримт бичиг
- Эрсдэлийн удирдлагын журам

Баримтжуулсан мэдээлэл

Баримтжуулсан мэдээллийн хяналтын журмын дагуу Чанарын удирдлагын тогтолцоонд хэрэглэх дотоод болон гадны гаралтай баримт бичгийн жагсаалтын гаргаж үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.

- 4.1 Дундговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын баримт бичгүүд нь Зураг 1-д харуулсан дараах 3 түвшин бүхий бүтэцтэй байна.

Зураг 1. Дундговь аймгийн ЗДТГ-ын баримт бичгийн тогтолцоо

Дотоодын баримт бичиг

Хавсралт 4

Дундговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт чанарын удирдлагын тогтолцоонд хэрэглэх дотоодын баримт бичгийн жагсаалт

/2022 оны 11 сарын 01-ний байдлаар/

№	Баримт бичгийн нэр	Баримт бичгийн код	Батлагдсан огноо	Баталсан шийдвэр	Баримт бичгийн хариуцагч
Нэг: Дүрэм					
1	Архивын тасгийн дэргэдэх баримт бичиг нягтлан шалгах арга зүйн комиссын дүрэм	<u>ХЭЗХД-01</u>	2009.08.27 Дугаар А/75	Аймгийн ЗДТГ-ын даргын тушаал	<u>ХЭЗХ</u>
2	Архивын тасгийн дүрэм	<u>ХЭЗХД-02</u>	2014.02.14 Дугаар А/17	Аймгийн ЗДТГ-ын даргын тушаал	<u>ХЭЗХ</u>
3	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн дүрэм	<u>ТЗУХД-03</u>	2015.09.07 Дугаар А/180	Аймгийн ЗДТГ-ын даргын тушаал	<u>ТЗУХ</u>
4	Нийтийн албан тушаалтны ёс зүйн дүрэм	<u>ХЭЗХД-04</u>	2016.03.22 Дугаар А/103	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>ХЭЗХ</u>
5	Барилгын материалын лабораторын дүрэм	<u>ХОХБТХД-05</u>	2017.11.27 Дугаар А/418	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>ХОХБТХ</u>
6	Дундговь аймгийн Насан туршийн боловсролын төвийн дүрэм	<u>НБХД-07</u>	2020.08.13 Дугаар А/97	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>НБХ</u>
7	Аймгийн ЗДЗ-ийн хурлын дэг	<u>ТЗУХД-08</u>	2021.04.19 Дугаар А/151	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>ТЗУХ</u>
Хоёр: Журам					
1	Үнэт цаас, тасалбарын маягт хэвлүүлэх, бүртгэх, зарцуулах журам	<u>СТСХЖ-01</u>	2009.03.10 Дугаар 97	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>СТСХ</u>
2	Аймгийн Засаг даргын дэргэд өсвөр үеийн спортын шигшээ багийг байгуулах, ажиллуулах журам	<u>НБХЖ-03</u>	2014.12.09 Дугаар А/740	Аймгийн Засаг даргын захирамж	<u>НБХ</u>
3	Аймгийн аварга тэмээчин шалгаруулах журам	<u>ХОХБТХЖ-05</u>	2016.01.08 Дугаар	Аймгийн Засаг даргын	<u>ХОХБТХ</u>

Гадны баримт бичиг

Хавсралт 5

Дундговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт чанарын удирдлагын тогтолцоонд хэрэглэх гадны байгууллагын баримт бичгийн жагсаалт

д/д	Баримт бичгийн нэр	Баримт бичгийн шийдвэр	Баталсан огноо	Баталсан байгууллага
Нэг.Монгол Улсын хууль				
1	Авлигын эсрэг хууль	Монгол Улсын хууль	2006.07.26	Улсын Их Хурал
2	Авто замын тухай	Монгол Улсын хууль	1998.01.02	Улсын Их Хурал
3	Автотээврийн тухай	Монгол Улсын хууль	1999.06.04	Улсын Их Хурал
4	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай	Монгол Улсын хууль	2010.06.24	Улсын Их Хурал
5	Агаарын тухай	Монгол Улсын хууль	2012.5.17	Улсын Их Хурал
6	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай	Монгол Улсын хууль	2019.03.22	Улсын Их Хурал
7	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай	Монгол Улсын хууль	2019.03.22	Улсын Их Хурал
8	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай	Монгол Улсын хууль	2001.02.01	Улсын Их Хурал
9	Авлигын эсрэг хуулийн зарим заалтыг дагаж мөрдөх журмын тухай	Монгол Улсын хууль	2007.02.06	Улсын Их Хурал
10	Амьтны тухай	Монгол Улсын хууль	2012.5.17	Улсын Их Хурал
11	Аялал жуулчлалын тухай	Монгол Улсын хууль	2000.05.05	Улсын Их Хурал
12	Архивын тухай	Монгол Улсын хууль	1998.01.02	Улсын Их Хурал
13	Архиван согтуурахтай тэмцэх тухай	Монгол Улсын хууль	2000.01.28	Улсын Их Хурал
14	Аудитын тухай	Монгол Улсын хууль	2015.06.91	Улсын Их Хурал
15	Ахмад настны тухай	Монгол Улсын хууль	2017.01.26	Улсын Их Хурал
16	Ашигт малтмалын тухай	Монгол Улсын хууль	2006.07.08	Улсын Их Хурал
17	Бага, дунд боловсролын тухай	Монгол Улсын хууль	2002.06.01	Улсын Их Хурал
18	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай	Монгол Улсын хууль	2012.05.17	Улсын Их Хурал
19	Байгалийн ургамлын тухай	Монгол Улсын хууль	1995.4.11	Улсын Их Хурал
20	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай	Монгол Улсын хууль	2012.5.17	Улсын Их Хурал
21	Байгаль орчныг хамгаалах тухай	Монгол Улсын хууль	1995.3.30	Улсын Их Хурал
22	Байгууллагын нууцын тухай	Монгол Улсын хууль	1995.05.16	Улсын Их Хурал
23	Багшийн хөгжлийг дэмжих тухай	Монгол Улсын хууль	2018.06.27	Улсын Их Хурал
24	Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай	Монгол Улсын хууль	2003.02.01	Улсын Их Хурал

Монгол улсын хууль

МУ-ын бодлого, стратеги

Үндэсний хөтөлбөр

Засгийн газрын тогтоол

Салбарын яам, агентлагийн...

Дотоод аудит болон үл тохирол

Мерит төслийн санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр Зөвлөх багш авч ISO стандартын сургалтад 22, дотоод аудитын сургалтад 15 албан хаагчийг хамруулж, дотоод аудиторуудыг бэлтгэсэн. Дотоод аудитын сургалтад хамрагдсан 15 албан хаагчийг дотоод аудиторуудыг томилон ажиллаж байна.

Дотоод аудитын 2022 оны хөтөлбөрийг боловсруулан батлуулсан.

ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРЭГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭХ
2022 оны 06 сарын 08

БАТЛАВ
ЯДОРЖБАТ

Дундговь аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны дотоод аудитын хөтөлбөр

2022 оны 06 дугаар сарын 08

№	Аудитын зорилго	Аудитын хэмрэх хураа	Аудитын шалгуур	Хугацаа	Аудит хийх аудиторууд
Нэг. Дотоод аудитын хөтөлбөр					
1	ISO 9001:2015 стандартыг хэрэгжүүлж буй байдлыг үнэлэх, сайжруулах	АЗДТГ	ISO 9001:2015 стандартын 4 бүлэг Байгууллагын төгөө байдал	10 сард	Э.Одончимэг Ж.Уянга
			ISO 9001:2015 стандартын 5 бүлэг Мэдлэглэл	10 сард	Ц.Давваа Ж.Баярсайхан
			ISO 9001:2015 стандартын 6 бүлэг Төлөвлөгөө	10 сард	Д.Давригмаа С.Цэнгэлмаа
			ISO 9001:2015 стандартын 7 бүлэг	10 сард	М.Болор-Эрдэнэ Э.Мөнхзул
			ISO 9001:2015 стандартын 8 бүлэг	10 сард	Х.Мөнхсаруул П.Оргонимжаа
			ISO 9001:2015 стандартын 9 бүлэг	10 сард	Н.Дэлгэрмаа Б.Хандмаа
Хоёр. Дотоод аудитын сургалтын хөтөлбөр					
№	Сургалтын сэдэв	Сургалтын агуулга	Сургалтын зорилго	Сургалт зохион байгуулагдах хугацаа	Сургалтад хамрагдах албан хаагчид
1	ISO 9001 МЗ Дотоод аудитын сургалт ISO19011		ISO 9001:2015 стандартын шаардлагыг хангах Дотоод аудитын стандартын бүтэц	Дотоод аудитыг бэлтгэх	Дотоод аудиторууд

Удирдлагын дүн шинжилгээ

ЗДТГ-ын чанарын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх, түүний үр нөлөөг байнга сайжруулах, илэрсэн дутагдал, зөрчлийг задлан шинжилж үнэлэх, холбогдох арга хэмжээ авах, цаашдын төлөвлөлтөд тусгах үйл ажиллагааг зохицуулах, чанарын удирдлагын тогтолцоог сайжруулах боломжийг тогтоох зорилгоор төрийн үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцооны хамрах хүрээнд заасан үйл ажиллагаанд удирдлагын дүн шинжилгээг жилдээ тогтмол хийхээр ЗДТГ-ын “Удирдлагын дүн шинжилгээний журам”-д заасан.

Удирдлагын дүн шинжилгээ

ᠤᠳᠢᠷᠳᠡᠯᠠᠭᠠᠨ ᠳᠦᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠢᠭᠡᠨ

Удирдлагын дүн шинжилгээний 2022 оны оролтууд

№	Дүн шинжилгээ хийх асуудлууд	Баримтжуулалт	Хариуцах албан тушаалтан	Хугацаа
1. Удирдлагын дүн шинжилгээний оролтууд				
1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн аймагт хамааралтай заалтын хэрэгжилтэд Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн тайлан	Тайлан	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
2	Хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтэд Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн тайлан	Тайлан	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
3	Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн тайлан	Тайлан	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
4	Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газраас өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт	Төлөвлөгөө, тайлан	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
5	Байгууллагын албан хаагчдаас авсан сэтгэл ханамжийн судалгааны дүн	Судалгааны дүн, төлөвлөгөө	ТЗҮХ-ийн дарга	Хагас бүтэн жилээр
6	Чанарын удирдлагын тогтолцоо болон түүний үйл явцын үр нөлөөг сайжруулах	Төлөвлөгөө тайлан	Чанарын удирдлагын хороо	Жилдээ
7	Чанарын зорилтуудын хэрэгжилт	Төлөвлөгөө, хэрэгжилт	Чанарын менежер	12 сард
8	Дотоод аудитын тайлан болон үл тохирлыг залруулах арга	Дотоод аудитын тайлан	Чанарын менежер	12 сард

2. Удирдлагын дүн шинжилгээний гаралтууд

1	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн эхний хагас жилийн тайланг хүргүүлэх	Хурлын тэмдэглэл Тайлан	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
2	Хэрэгжилт удаашралтай байгаа заалтуудыг эрчимжүүлэх арга хэмжээ авах	Тайлан	Албан хаагчид	Улирал бүр
3	Албан хаагчдаас авсан сэтгэл ханамжийн судалгааны дүнг хамт олны хуралд танилцуулан гарсан саналыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжилт үр дүнг тооцох	Хурлын тэмдэглэл	ТЗҮХ	6.12 сард
4	Хууль тогтоол шийдвэрийн эхний хагас жилийн тайланг хүргүүлэх	Хурлын тэмдэглэл Тайлан хүргүүлсэн албан бичиг	ХШҮХ-ийн дарга	2, 4 улиралд
5	Тайлангийн чанарт анхаарч тодорхой үр дүнг харуулсан, нотлох баримт хавсаргаж ирүүлж байх	Тайлангийн нотлох баримтууд	Албан хаагчид	2.4 улиралд
6	Дотоод аудитын сургалтын хөтөлбөр гарган сургалт зохион байгуулах	Сургалтын хөтөлбөр, бүртгэл гэрчилгээ	Чанарын менежер	6.10 сард
7	Хуулийн нийцлийн үнэлгээ хийх	Нийцлийн үнэлгээ	ХЭЗХ	9.10 сард
8	Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгаа авах	Санал асуулгын хуудас	ТЗҮХ	10 сард

MNS ISO 18091:2020 стандарт /ISO 9001 стандартыг орон нутгийн захиргаанд хэрэглэх арга зүйн заавар/

“Орон нутгийн засаг захиргааны Чанарын менежментийн үнэлгээний аргачлал - Сайн засаглал дахь институтийн хөгжил А.1-р хүснэгт

	Үзүүлэлт	Улаан	Шар	Ногоон
1. Чанарын менежмент	Засгийн газар тогтвортой хөгжлийн бодлого болон чанарын менежментийн тогтолцооны тогтвортой байддал анхаарлаа төвлөрүүлдэг.	Орон нутгийг захиргааны үйл ажиллагаа төлөвлөлт болон төсөв хийдэггүй. Тогтвортой хөгжүүлэх уян хатан байддалд анхаарал төвлөрүүлдэггүй, үйл ажиллагааг ЦМТ-ны дагуу хяналт, үнэлгээ байхгүй.	Орон нутгийн засаг захиргааны үйл ажиллагаа нь тогтвортой хөгжлийг хангахад чиглэгдсэн, зарим тодорхой үйл явц менежментийн системээр дамжуулан хянагдаж, үнэлэгддэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь тогтвортой хөгжил, уян хатан байдлыг хангахад чиглэсэн чанарын менежментийн тогтолцоотой.
2. Түншлэл ба хамтын оролцоо	Орон нутгийн засаг захиргаа холбогдох сонирхогч талуудтай хийгдэх түншлэл, хамтын ажиллагаа	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үндэсний, бүс нутгийн эсвэл олон улсын түвшинд хамтын ажиллагаа явуулдаггүй. Зарим орон нутгийн засаг захиргаа эсвэл олон нийт, нийгмийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай ажиллах бодлого, хамтын үйл ажиллагаа байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үндэсний, бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд хамтын ажиллагааны зарим ажлуудыг хийдэг. Засгийн газрын бусад түвшин, орон нутгийн засаг захиргаа, олон нийтийн, нийгмийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай харилцаа, бодлого, хамтын үйл ажиллагаа байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үндэсний, бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд хамтын ажиллагаа стратегитай. Эдгээр стратегиуд нь орон нутгийн засаг захиргааны төлөвлөлттэй уялдаж, бусад засгийн газар эсвэл олон нийтийн, нийгмийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагатай харилцаа, бодлого, хамтын үйл ажиллагааг хөгжүүлдэг.
3. Төрийн албан хаагчдын мэргэшсэн байдал	Төрийн албан хаагчдын мэдлэг ойлголт, чадвар, тууштай байдал	Орон нутгийн засаг захиргаа төрийн албан хаагчдад зориулсан зарим сургалтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг боловч ажлын профайл, сургалтын хэрэгцээг судалдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа төрийн албан хаагчдыг мэргэшүүлэх, сургах зарим журамтай. Ажлын байрны профайл, оношилгоо байдаг боловч тохиромжгүй байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа чадварлаг, тууштай боловсон хүчинтэй ба төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй ажиллуулах, мэргэшүүлэх, сургалтад хамруулах зорилгоор сургалтын хэрэгцээг тодорхойлж, оношилгоо хийн, оновчтой бодлоготой. Ажлын байрны профайл, тохиромжтой ажлын нөхцөл, амжилтад хүрэх зам чиглэлийг зааж өгсөн зохицуулалттай.
4. Төрийн санхүү, төсвийн менежмент	Санхүүгийн зохистой менежмент	Орон нутгийн засаг захиргааны санхүүжилт засгийн газрын бусад	Орон нутгийн засаг захиргаа татварыг үр дүнтэй цуглуулах, орлогын эх	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн бие даасан. Өөрийн үйл ажиллагааны санхүүжилт

Сайн засаглал дахь институтийн хөгжил

ᠰᠠᠶᠢᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭᠯᠠᠯ ᠳᠠᠬᠤ ᠢᠨᠰᠢᠲᠢᠳᠤᠢᠨ ᠬᠥᠭᠵᠢᠯ

МЫ8 180 18091:2020

хариуцлага	бүхий төсвийн хариуцлага	түвшний шилжүүлэг, тэдний үйл ажиллагаанаас хамаардаг. Газрын бүртгэлийн систем бүхий өмчийн татвар ногдуулдаг. Гэсэн хэдий одоогийнх тохиромжгүй. Орон нутгийн засгийн газар улсын өрийн талаар зохих хяналт байхгүй.	үүсвэрийн тогтолцоотой. Улсын өрийн менежментийг харгалзан санхүүгийн баланстай, газрын бүртгэлийн систем бүхий өмчийн татвар ногдуулдаг.	засгийн газрын түвшнээс бүрэн хамаардаггүй. Үр дүнтэй татвар цуглуулах систем болоод орлогын эх үүсвэртэй. Газрын бүртгэлийн шинэчилсэн систем бүхий, өмчийн татвар ногдуулдаг, улсын өрийн менежментийг харгалзсан хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн баланстай.
5. Мэдээллийн технологи, өгөгдлийн менежмент	Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг системтэй ашиглах. Цахим засгийн газрын өгөгдлийн менежмент	Орон нутгийн засаг захиргаа нь дотоод үйл явцдаа мэдээлэл харилцаа холбооны технологийг ашигладаг хэдий ч МХХТ-ийг иргэдтэй харилцах, эсвэл үйлчилгээ үзүүлэхдээ ашигладаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь дотоод үйл явц, иргэдтэй харилцах, тэдгээрт үйлчилгээ үзүүлэхдээ мэдээлэл харилцаа холбооны технологийг ашигладаг. МХХТ- өгөгдлийн менежментийн стратеги, бодлого байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь дотоод үйл ажиллагаа болон иргэдтэй харилцах, үйлчилгээ үзүүлэхдээ шинэчлэгдсэн мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийг системтэйгээр ашигладаг. МХХТ- өгөгдлийн менежментийн талаар төлөвлөсөн, хэрэгжүүлсэн стратегитай, бодлогуудтай.
6. Хуулийг дээдлэх болон хүний эрх	Орон нутгийн засаг захиргааны нутаг дэвсгэрт хууль дээдлэх, хүний эрх зонхилдог	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хууль дээдлэх ёсыг сурталчлах болон хууль эрхзүйн системтэй боловч энэ нь шинэчлэгдээгүй. Хүний эрхэнд анхаарал хандуулдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хууль дээдлэх, хүний эрхийг хялбар энгийн байдлаар баталгаажуулах эрх зүйн тогтолцоо бүхий институттай.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хууль дээдлэх, хүний эрхийг үр ашигтай, хүртээмжтэй баталгаажуулах одоогийн болон шинэчлэгддэг эрх зүйн тогтолцоо бүхий институттай.
7. Ил тод байдал харилцаа холбоо	Нээлттэй засгийн газрын ил тод байдал, харилцаа холбоо, хариуцлага, мэдээлэл авах	Орон нутгийн засаг захиргаа ил тод байдлыг хангахын тулд тодорхой ажлуудыг хэрэгжүүлдэг боловч үр дүнтэй хариуцлага хүлээх боломжийг олгодоггүй. Үйлчлүүлэгчид / иргэд байгууллагын бүтэц, хөтөлбөрүүдийн төсөв, мөнгийг хэрхэн зарцуулж байгаагаар холбоотой баримт бичиг, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны талаар нарийвчилсан	Орон нутгийн засаг захиргаа үр дүнтэй хариуцлага тооцох боломжийг олгох, ил тод, шударга байдлыг хангах зорилгоор тодорхой арга хэмжээг хэрэгжүүлдэг. Үйлчлүүлэгчид / иргэд байгууллагын бүтэц, хөтөлбөрүүдийн төсөв, мөнгийг хэрхэн зарцуулсантай холбоотой баримт бичиг, хэрэг бүртгэлийн талаарх мэдээлэл авах боломж хязгаарлагдмал байна.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үр дүнтэй хариуцлага тооцох боломжийг бүрдүүлэх, шударга, бүрэн бүтэн байдлыг хангах ил тод тогтолцоотой, үйлчлүүлэгчид / иргэд байгууллагын бүтэц, хөтөлбөрийн төсөв, мөнгийг хэрхэн зарцуулж буйтай холбоотой баримт бичиг, хэрэг бүртгэлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэлтэй танилцах боломжтой.

Сайн засаглал дахь институтийн хөгжил

МОНГО 100 1000 10000

8. Иргэдийн оролцоо	Ардчилсан соёл, олон нийтийн оролцоо бүхий төрийн бодлого, хөтөлбөртэй	Орон нутгийн засаг захиргаа нь ардчилсан соёлыг дэмжих, иргэдийн оролцоог дэмжих дүрэм, журамгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь, ардчилсан соёлыг сурталчлах, иргэдийн оролцоог дэмжих зарим нэг журам байдаг. Үүнд төрийн бодлого, хөтөлбөрт, ардчилсан соёл, иргэдийн оролцоог дэмжих зарим ажлууд багтдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь ардчилсан соёлыг сурталчлах, иргэдийн оролцоог дэмжих тогтолцоотой. Үүнд төрийн бодлого, хөтөлбөр боловсруулах, хэрэгжүүлэх, мониторинг хийх, хянах болон ардчилсан соёлыг сурталчлах ажилд иргэдийн оролцоог хангах журамтай.
9. Иргэний хамгаалалт	Иргэний хамгаалалт, түргэн тусламжийн үйлчилгээ	Орон нутгийн засаг захиргаа онцгой байдлын үед хүн амд туслах зарим иргэний хамгааллын дүрэм, журмыг тогтоосон. Гэсэн хэдий ч урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь онцгой байдлын үед иргэдийг хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх, шаардлагатай тусалцаа үзүүлэх иргэний хамгааллын төлөвлөгөө, журамтай. Учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа болон хяналт шалгалт хийдэг боловч аюулын үр дагаврыг арилгах стратеги байдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь онцгой байдлын үед хүн амд тусалцаа үзүүлэх, урьдчилан сэргийлэх иргэний хамгааллын төлөвлөгөө, журамтай. Эрсдэлийн зэргийг тогтоож, эрсдэл бууруулах арга хэмжээ авдаг, тодорхой давтамжтай хяналт шалгалт, урьдчилан сэргийлэх ажлыг хийдэг. Энэ нь аюулын үр нөлөөг арилгах стратегитай.
10. Олон нийтийн аюулгүй байдал	Олон нийтийн аюулгүй байдал ба хамгаалалт	Орон нутгийн засаг захиргаа нь засгийн газрын бусад түвшинтэй институтийн зохицуулалттай, гэмт хэрэг, зөрчлийн эсрэг үйл ажиллагаа явуулдаг. Үүнийг зохицуулсан баримт бичигтэй. Гэвч урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авдаггүй бөгөөд ажилтнууд нь хангалттай тоног төхөөрөмжгүй байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь засгийн газрын бусад түвшинтэй институтийн зохицуулалттай, хүчирхийлэл, гэмт хэрэг, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар хамтран ажиллах стратегитай. Шаардлагатай тоног төхөөрөмж болон дүрэм журамтай, мөн ажилчдаа сургаж хөгжүүлдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь иргэд болон засгийн газрын бусад түвшинтэй үр дүнтэй институтийн зохицуулалттай, хүчирхийлэл, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх цогц стратегитай. Үүнд шаардагдах тоног төхөөрөмж, дүрэм журам, сургалтын системтэй бөгөөд иргэд өөрийн нутаг дэвсгэрт аюулгүй байдлаа мэддэгдэг.

Тогтвортой эдийн засгийн хөгжил

“Орон нутгийн засаг захиргааны Чанарын менежментийн үнэлгээний аргачлал - Тогтвортой эдийн засгийн хөгжил А.2-р хүснэгт				
Үзүүлэлт		Улаан		Ногоон
1. Инновац ба өрсөлдөх чадвар	Эдийн засгийн инновацын хувилбарууд	Орон нутгийн засаг захиргаа нь эдийн засгийн үйл ажиллагаанд инновац шингээх арга хэмжээг хэрэгжүүлдэг хэдий ч эдийн засгийн сууриа тогтоогоогүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа өөрийн эдийн засгийн суурийг тодорхойлж, эдийн засгийн үйл ажиллагаанд инновац шингээж зорилго бүхий үйл ажиллагааг хэрэгжүүлдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа эдийн засгийн сууриа тодорхойлж, эдийн засгийн инновацын хувилбаруудыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөрүүдээр дамжуулан эдийн засгийн инновацыг дэмждэг.
2. Зөв зохиистой ажил, эдийн засгийн өсөлт	Зөв зохиистой ажиллах боломж, эдийн засгийн өсөлт	Орон нутгийн засаг захиргаа төрийн болон хувийн хэвшлийн салбарын ажлын байрыг дэмжих чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг боловч шинэ бизнес эрхлэхэд зориулсан сургалтын төсөл, арга хэмжээ байдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь төрийн болон хувийн хэвшлийн салбарын ажлын байрыг дэмжих зорилгоор зөв зохиистой үйл ажиллагаа явуулдаг. Эдгээр үйл ажиллагаанд бизнесийн шинэ чиглэл бий болгох, сургалтын төслүүд ордог.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь төрийн болон хувийн хэвшлийн салбарт зөв зохиистой ажлыг бий болгох, дэмжих стратегийг. Энэхүү стратеги нь шинэ бизнес бий болгох нэгдсэн бодлого, зохиистой ажил хийх, олж авах боломж, эдийн засгийн өсөлтийг хангах төслүүдийг багтаасан байдаг.
3. Хүнсний аюулгүй байдал ба өлсгөлөнг тэглэх	Хүнсний аюулгүй байдал ба өлсгөлөнг тэглэх	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлчлүүлэгч / иргэдэд бие махбодод нь хүртээмжтэй хоол хүнсээр хангахад дэмжлэг үзүүлдэг. Гэвч хүнсний аюулгүй байдалд тогтмол шалгалт хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлчлүүлэгч / иргэдэд эрүүл, хүний биед хоргүй бие махбодод нь хүртээмжтэй хоол хүнсээр хангахыг дэмжин ажилладаг. Хүнсний аюулгүй байдалд тогтмол, үр дүнтэй шалгалт хийдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлчлүүлэгчид / иргэдэд эрүүл, хүний биед хоргүй, бие махбодод нь хүртээмжтэй, тэжээллэг хоол хүнсээр хангахыг дэмжин ажилладаг. Хүнсний аюулгүй байдалд системтэй шалгалт хийдэг, иж бүрэн бүртгэлтэй.
4. Мэргэжлийн сургалт хөгжил	Мэргэжлийн болон техникийн сургалт, насан туршийн боловсрол, амьдралын чадамж	Орон нутгийн засаг захиргаанд хөдөлмөрийн зах зээлийн талаарх оношилгоо, тухайн орон нутагт зохих ёсоор ажиллах мэргэжлийн болон техникийн сургалт зэрэг нь хүртээмжтэй. Мөн орон нутгийн нөхцөлд нийцсэн дэмжлэг бүхий үйл ажиллагаагүй.	Орон нутгийн засаг захиргаанд хөдөлмөрийн зах зээлийн талаарх оношилгоо, тухайн орон нутагт зохих ёсоор ажиллах мэргэжлийн болон техникийн сургалт нь хүртээмжтэй. Дэмжих хөтөлбөртэй боловч тэдгээр нь оношилгооны аргачлалд нийцдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хөдөлмөрийн зах зээлийн үнэн зөв оношилгоо, тухайн орон нутагт зохих ёсоор ажиллах мэргэжлийн болон техникийн сургалт нь хүртээмжтэй ба үүнд амьдрал, бизнес эрхлэхэд зориулсан сургалтын хөтөлбөртэй багтдаг. Дэмжлэг үзүүлэх хангалттай хөтөлбөртэй.
5. Аялал жуулчлал	Аялал жуулчлалыг сурталчлах	Орон нутгийн засаг захиргаа аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөрүүдтэй боловч орон нутгийн нөхцөлд нийцдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөрүүдтэй боловч тогтвортой төлөвлөөгүй. Соёлын өвийг анхаарч үздэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь нутаг дэвсгэрийнхээ аялал жуулчлалын боломжийн талаар судалгаатай. Соёлын өвийг анхаарсан, орон нутгийн бүтээгдэхүүн, орон нутгийн ажлыг

Тогтвортой эдийн засгийн хөгжил

МЫ 180 18091:2020

			бөгөөд орон нутгийн бүтээгдэхүүнийг сурталчилдаг. Гэсэн хэдий ч нутаг дэвсгэрийн аялал жуулчлалын боломжийн талаар оношилгоо судалгаа байдаггүй.	дэмжсэн аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжлийн төлөвлөгөөтэй.
6. Үүрэн холбоо	Тогтвортой, аюулгүй, харилцаа холбооны шугам, холболт	Орон нутгийн засаг захиргааны нутаг дэвсгэрт үүрэн холбооны үйлчилгээ хангалтгүй. Тээврийн систем, үүрэн холбооны дэд бүтэц хүрэлцээгүй.	Орон нутгийн засаг захиргааны нутаг дэвсгэрт үүрэн холбооны үйлчилгээ хангалттай. Тээвэр систем, үүрэн холбооны дэд бүтцийн хүчин чадал хангалттай боловч чанаргүй, байгаль орчинд үр нөлөөгүй	Орон нутгийн засаг захиргаа янз бүрийн насны болон тусгай хэрэгцээтэй бүлгүүдэд аюулгүй, тохь тухтай, иж бүрэн, итгэмжлэгдсэн, үр ашигтай, тохиромжтой, хүртээмжтэй үүрэн холбооны үйлчилгээтэй. Найдвартай дэд бүтэц, зам тээврийн бүтээн байгуулалт хийж, иргэд бараа бүтээгдэхүүнээ тээвэрлэхэд хялбар. Хүрээлэн буй орчны тогтвортой байдалд хувь нэмэр оруулахын тулд дэд бүтцийн хүртээмжийг анхаардаг.
7. Анхан салбар шатны салбар	Эдийн засгийн анхан шатны салбарын тогтвортой хөгжлийн дэмжлэг (хөдөө аж ахуй, ой, мал аж ахуй, газар тариалан болон бусад.)	Орон нутгийн засаг захиргаа нь эдийн засгийн анхан шатны салбарт чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулдаг боловч бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэгч, тухайн салбарын орон нутгийн боломжийн талаар оношилгоо хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлдвэрлэгч, бүтээгдэхүүн, тэдгээрийн орон нутаг дах боломжийн талаар хэсэгчилсэн оношилгоо хийдэг. Энэ нь тусдаа үйл ажиллагаа боловч эдийн засгийн анхан шатны салбарыг тогтвортой хөгжүүлэх стратегигүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлдвэрлэл, үйлдвэрлэгч, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, орон нутгийн боломжийг тодорхойлдог оношилгоо хийдэг. Энэ нь үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ болон бусадтай холбогдсон тогтвортой хөгжлийг хариуцсан хөтөлбөр, стратеги бүхий хэлтэстэй.
8. Аж үйлдвэр, худалдаа, хэрэглээ	Эдийн засгийн хоёрдогч болон гуравдагч шатны салбарын тогтвортой хөгжлийн дэмжлэг, (үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ, бусад)	Орон нутгийн засаг захиргаа нь аж үйлдвэр, худалдаа, үйлчилгээтэй холбоотой зарим ажлуудыг хийдэг боловч үйлдвэрлэгч, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, орон нутгийн боломжийн талаар оношилгоо хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлдвэрлэл, үйлдвэрлэгч, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, орон нутгийн боломжийн талаар хэсэгчилсэн оношилгоо хийдэг. Аж үйлдвэр, худалдаа, үйлчилгээ болон бусадтай холбогдсон тогтвортой хөгжлийн стратеги байхгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь үйлдвэрлэл, үйлдвэрлэгч, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, орон нутгийн чадавхыг тодорхойлдог оношилгоотой. Үйлдвэр, худалдаа, үйлчилгээ, бусадтай холбоотой тогтвортой хөгжлийг хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, стратегитай.

Нийгмийн хүртээмжтэй хөгжил

МЫ8 180 18091:2020

“Орон нутгийн засаг захиргааны Чанарын менежментийн үнэлгээний аргачлал - Нийгмийн хүртээмжтэй хөгжил - А.3-р хүснэгт

Үзүүлэлт		Улаан	Шар	Ногоон
1. Төрийн үйлчилгээ	Төрийн үйлчилгээний чанар	Орон нутгийн засаг захиргаа нь нутаг дэвсгэрийн нийгмийн бүх бүлэг, орон сууцыг төрийн суурь үйлчилгээнд хамруулдаг боловч хангалтгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нийгмийн бүх бүлэг, орон сууцыг төрийн суурь үйлчилгээнд хамруулдаг. Үйлчилгээг системтэй, байнгын хэлбэрээр өгдөг боловч боломжийн биш, чанаргүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нийгмийн бүх бүлэг, орон сууцыг төрийн суурь үйлчилгээнд хамруулдаг. Үйлчилгээг системтэй, байнгын хэлбэрээр, боломжийн түвшинд, чанартай өгдөг.
2. Спорт, амралт, чөлөөт цаг	Спорт, амралт, чөлөөт цаг	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хүний хөгжлийн зарим үе шатанд спорт, амралт, чөлөөт цагийг дэмжих зорилгоор тусгай ажлуудыг хийдэг. Амралт зугаалгын газар, спортын дэд бүтэцтэй боловч нөхцөл сайнгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа хүний хөгжлийн зарим үе шатанд спорт, амралт, чөлөөт цагийг дэмжих хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг. Амралт зугаалгын газар, спортын дэд бүтэцтэй боловч нөхцөл тийм ч сайн биш байна.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хүний хөгжлийн үе шат бүрд спорт, амралт, чөлөөт цагийг дэмжих хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг. Амралт зугаалгын газар, спортын дэд бүтэцтэй бөгөөд системтэйгээр ажиллуулдаг.
3. Шилжилт хөдөлгөөн ба нийгмийн угсаатнуудын оролцоо	Шилжилт хөдөлгөөн ба нийгмийн угсаатнуудын оролцооны дэмжлэг	Орон нутгийн засаг захиргаа нь цагаачдыг хамгаалах, ялгаварлан гадуурхахгүй байх, тэгш эрх, боломжуудыг дэмжих үйл ажиллагаагүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь цагаачдыг хамгаалах, ялгаварлан гадуурхахтай тэмцэх, бүх хүмүүст нэр төртэй амьдрах тэгш эрх, боломж олгох ажлууд хийдэг. Зарим тохиолдолд орон нутгийн засаг захиргаа зөвлөлдөх уулзалтыг зохион байгуулж, бүх угсаатны болон нийгмийн бүлгийн иргэдийг хамруулах арга хэмжээ авдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь цагаачдыг хамгаалах, ялгаварлан гадуурхахтай тэмцэх, бүх хүмүүст нэр төртэй амьдрах тэгш эрх, боломжийг дэмжих хөтөлбөрүүдтэй. Бүх үндэстэн, нийгмийн бүлгийн иргэд орон нутгийн засаг захиргааны үйл ажиллагаатай танилцаж, хэлэлцэх боломж бүхий байнгын байртай.
4. Хүйсийн тэгш эрх	Жендерийн тэгш байдлыг дэмжих	Орон нутгийн засаг захиргаанд жендерийн тэгш байдлыг хангах, бүх охид, эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулах бодлого байдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь жендерийн тэгш байдлыг хангах, бүх охид, эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулах бодлого, үйл ажиллагаатай байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь жендерийн тэгш байдлыг дэмжих хөтөлбөр, бодлого, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, бүх охид, эмэгтэйчүүдийг чадавхжуулах үүрэг хүлээсэн байдаг.
5. Эмзэг	Хөгжлийн	Орон нутгийн засаг захиргаа	Орон нутгийн засаг захиргаа	Орон нутгийн засаг захиргаа

Нийгмийн хүртээмжтэй хөгжил

МЫ8 180 18091:2020

бүлгийн хүн ам ба хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс	бэрхшээлтэй, эрсдэлтэй, эмзэг бүлгийн хүмүүс	нийгмийн эмзэг бүлгийн иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг тусгаарласан боловч түүнийг хариуцах хэлтэс нэгж байдаггүй.	нь нийгмийн эмзэг бүлгийн хүмүүст тусгай тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг хариуцлагатай хэлтэстэй боловч хөгжлийн бэрхшээлтэй, эрсдэлтэй, эмзэг бүлгийн хүмүүсийн талаар судалгаа шинжилгээ хийдэггүй.	хөгжлийн бэрхшээлтэй, эрсдэлтэй, эмзэг бүлгийн хүмүүсийн талаар судалгаа шинжилгээ хийдэг. Нийгмийн эмзэг бүлгийн хүмүүст тусгай тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлдэг хариуцдаг нэгжтэй.
6. Эрүүл мэнд	Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдлын дэмжлэг	Орон нутгийн засаг захиргаа нийгмийн эрүүл мэндтэй холбоотой зарим ажлуудыг хийдэг. Эрүүл мэндийн зайлшгүй тусламж үйлчилгээ, вакцин, үндсэн эмийн хүртээмж хангалтгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь олон нийтийн эрүүл мэндийн оношилгоо, хөтөлбөртэй байдаг. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, зайлшгүй шаардлагатай эм, вакцин хүртээмжтэй.	Орон нутгийн засаг захиргаа эрүүл мэндийн эрхийг дэмждэг. Энэ нь орон нутгийн эрүүл мэндийн хороотой хамтран урьдчилан сэргийлэх, олон нийтийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх, оношилгооны хөтөлбөртэй. Эрүүл мэндийн зайлшгүй шаардлагатай тусламж үйлчилгээ, аюулгүй, үр дүнтэй, чанартай, хямд үнэтэй зайлшгүй шаардлагатай эм, вакциныг авах боломжтой.
7. Боловсролын чанар	Боловсролын чанарыг дэмжих	Орон нутгийн засаг захиргаа нутаг дэвсгэр дээрээ суурь боловсролын сургуулиудтай боловч эдгээр нь хүн амын эрэлт хэрэгцээг хангахад хангалтгүй байдаг.	Орон нутгийн засаг захиргаа хүн амын суурь боловсролын эрэлт хэрэгцээг хангахуйц хэмжээний сургуультай.	Орон нутгийн засаг захиргаа чанартай, хүртээмжтэй суурь боловсролыг дэмжин ажилладаг. Энэ нь суурь дэд бүтцэд хөрөнгө оруулалт хийх, боловсролын чанарыг сайжруулах боломжийг бүрдүүлж өгдөг. Хүн амын суурь боловсролын эрэлт хэрэгцээг хангахуйц хэмжээний сургуулиудтай.
8. Орон сууц	Тохиромжтой орон сууцыг дэмжих	Орон нутгийн засаг захиргаа нь орон сууцны хүртээмжтэй холбоотой зарим ажлуудыг хийдэг. суурин газрыг өмчлөх баталгаатай болгож хуульчлах, нэгтгэх үйл ажиллагаа байхгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь эмзэг бүлгийн иргэддээ анхаарч орон сууцаар хангах ажиллагааг тусгайлан зохион байгуулдаг. Суурин газрыг өмчлөх баталгаатай болгох, хууль ёсны болгох, нэгтгэх зарим ажлуудтай.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь эмзэг бүлгийн иргэдэд анхаарал хандуулж, зохистой орон сууцны хүртээмжийг сайжруулах талаар санал боловсруулдаг. Суурин газрыг өмчлөх баталгаатай болгож хуульчлах, нэгтгэх хөтөлбөртэй.

Нийгмийн хүртээмжтэй хөгжил

МЫБ 180 18091:2020

9. Итгэл үнэмшил, иргэний соёл	Итгэл үнэмшил, иргэний соёлыг тайван орчноор дэмжих	Улс төр, нийгмийн эрх, иргэний боловсрол, иргэдийн оролцоо, нийгмийн хариуцлагын соёлыг дэмжих үйл ажиллагаа явуулдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа улс төр, нийгмийн эрх, иргэний боловсрол, иргэдийн оролцоо, нийгмийн хариуцлагын соёлыг дэмжих чиглэлээр тодорхой ажлуудыг хийдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь улс төр, нийгмийн эрх, иргэний боловсрол, иргэдийн оролцоо, нийгмийн хариуцлагын соёл, тайван итгэл үнэмшлийг төлөвшүүлэх хөтөлбөртэй.
10. Соёлын өв	Соёл, байгалийн болон үүсмэл өвийн хадгалалтыг дэмжих	Орон нутгийн засаг захиргаа байгалийн, соёлын, орон нутгийн өв соёлын хадгалалтыг дэмжих ямар ч үйл ажиллагаа явуулдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь байгалийн, соёлын, үүсмэл, орон нутгийн биет бус өвийг хамгаалах чиглэлээр тодорхой ажлууд хийдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа байгалийн, соёлын, үүсмэл, орон нутгийн биет бус өвийг хамгаалах, сурталчлах, хадгалах хөтөлбөртэй. Соёлын дэд бүтцийн хөтөлбөртэй
11. Ядууралгүй	Ядуурлыг бууруулах	Орон нутгийн засаг захиргаа нь ядуу хүн амд онцгой тусламж, тусгай үйлчилгээ үзүүлдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь засгийн газрын бусад түвшний болон бусад төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг ядуурлыг бууруулах төслүүдээр хамтран ажилладаг. Хүн амд онцгой тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх зарим ажлуудыг хэрэгжүүлдэг хариуцлагатай хэлтэстэй боловч хүн амынхаа ядуурлын түвшинд оношилгоо хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь засгийн газрын бусад түвшний болон бусад төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг ядуурлыг бууруулах төслүүдээр хамтран ажилладаг. Хүн амд онцгой тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх зарим ажлуудыг хэрэгжүүлдэг хариуцлагатай хэлтэстэй боловч хүн амынхаа ядуурлын түвшинд оношилгоо хийдэггүй.
12. Хүүхэд, залуучууд, ахмад хүмүүс	Хүүхэд, залуучууд болон ахмад настнуудыг хамгаалах, хөгжүүлэх	Орон нутгийн засаг захиргаанаас явуулж буй үйл ажиллагаанд залуучууд болон ахмад настнуудад зориулсан тусгайлсан ажлууд байдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хүүхэд, залуучууд болон ахмадуудад зориулсан зарим ажлуудыг хийдэг. Энэ үйл ажиллагааг хариуцсан хэлтэстэй боловч хүн амынхаа сегментүүдэд оношилгоо хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хүүхэд, залуучууд, ахмад настнуудын хэрэгцээ шаардлагыг тогтоох оношилгоо хийдэг. Хүн амынхаа эдгээр хэсгийг хамгаалах, хамруулах, хөгжүүлэх үүрэг бүхий хэлтэстэй ба тусгай хөтөлбөрүүдтэй.

Байгаль орчны тогтвортой хөгжил

“Орон нутгийн засаг захиргааны Чанарын менежментийн үнэлгээний аргачлал - Байгаль орчны тогтвортой хөгжил А.4-р хүснэгт				
Үзүүлэлт		Улаан	Шар	Ногоон
1. Агаарын чанар	Агаарын чанарын тусламж	Орон нутгийн засаг захиргаа хөдөлгөөнт болон тогтмол бохирдуулагч бодисын ялгаруулалтад хяналт шалгалт хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хөдөлгөөнт болон тогтмол бохирдуулалтын хөтөлбөртэй бөгөөд бохирдолтой холбоотой зарим хяналт шалгалтыг хийдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь хөдөлгөөнт болон тогтмол бохирдуулагч бодисын ялгаруулалтыг шалгах журам, хөтөлбөртэй. Тохиолдол бүрд тохирсон арга хэмжээ авах төлөвлөгөөтэй ба ажлын үр дүн олон нийтэд нээлттэй байна.
2. Хатуу хог хаягдал	Хог хаягдлын менежмент	Хатуу хог хаягдлыг хаях олон хогийн цэгтэй. Хог хаягдлыг цуглуулах маршруттай. Орон нутгийн засаг захиргаа хатуу хог хаягдлыг дахин боловсруулах чиглэлээр тодорхой ажлууд хийж байна.	Хатуу хог хаягдлыг хаяж, хянадаг ганц нээлттэй хогийн цэгтэй. Хатуу хог хаягдлыг цуглуулах маршруттай. Орон нутгийн засаг захиргаа хатуу хог хаягдлыг ялгах, дахин боловсруулах чиглэлээр тодорхой ажлууд хийдэг.	Албан ёсны стандарт, журамд нийцсэн ариун цэврийн хогийн цэгтэй. Энэ нь тусгаарлагчтай бөгөөд агаар, хөрс, газрын доорх усанд нөлөөлөхөөс сэргийлдэг. Орон нутгийн засаг захиргааны газар нутгийн ихэнх хэсгийг хамарсан хатуу хог хаягдлыг цуглуулах систем байдаг. Орон нутгийн засаг захиргаа хатуу хог хаягдлыг ялгах, дахин боловсруулах хөтөлбөртэй.
3. Хүрээлэн буй орчны дүр төрх, сэтгэл татам байдал	Хүрээлэн буй орчны дүр төрхийг сайжруулах	Нутгийн менежментийн нутаг дэвсгэрийн орчин тойрон дахь дүр төрхийг сайжруулах ажил хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргааны нутаг дэвсгэр хүрээлэн буй орчны дүр төрх, үйлчлүүлэгч / иргэдийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлэх талаар зарим ажлууд хийдэг.	Цэцэрлэгт хүрээлэн, задгай талбай, урлаг, байгальтай шууд харьцах зэргээр орон нутгийн засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн хүрээлэн буй орчны дүр төрх, имиж, өвөрмөц байдлыг дээшлүүлэх, үйлчлүүлэгч / иргэний эрүүл мэндийг сайжруулах хөтөлбөрүүд байдаг.
4. Байгалийн нөөц, биологийн байдал, экосистем	Байгалийн нөөц, биологийн олон янз байдал, экосистемийг хамгаалах	Орон нутгийн засаг захиргаа ургамал, амьтны нөөцийг хамгаалах үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь ургамал, амьтан, эрчим хүч, ашигт малтмалын нөөцийг хадгалах, хамгаалах чиглэлээр тодорхой ажлууд хийдэг боловч судалгаа, оношилгоо хийдэггүй.	Байгалийн нөөцийг хамгаалах, ашиглахад чухал ач холбогдолтой үр дүн, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий боловсон хүчин байдаг.
5. Хот төлөвлөлт, хөгжил	Хот төлөвлөлт, газрын менежмент	Орон нутгийн засаг захиргаа өсөн нэмэгдэж буй хүн амын төвлөрлийн талаарх зарим	Орон нутгийн засаг захиргаа өсөн нэмэгдэж буй хүн амын төвлөрлийн талаар	Орон нутгийн засаг захиргаа нь өсөн нэмэгдэж буй хүн амын төвлөрлийн тараар төлөвлөлт, зохицуулалтын

Байгаль орчны тогтвортой хөгжил

МБ18 180 18091:2020

+

		зохицуулалт байдаг. Гэсэн хэдий ч тэдгээр нь шинэчлэгдээгүй. Энэ нь хот төлөвлөлтийн зураг төсөл боловсруулах чиглэлээр холбогдох сонирхогч талуудыг татан оролцуулах үйл ажиллагаа байдаггүй.	зохицуулалт хийсэн. Энэ нь байнга шинэчлэгддэг бөгөөд хот төлөвлөлтийн зураг төсөл боловсруулах ажилд холбогдох сонирхогчдыг татан оролцуулах үйл ажиллагааг явуулдаг.	тогтолцоотой. Энэ нь тасралтгүй шинэчлэгдэж, хот төлөвлөлтийн зураг төсөл боловсруулах, хэрэгжүүлэх, мониторинг хийх, хянах, үнэлэх чиглэлээр холбогдох сонирхогчдыг татан оролцуулах хөтөлбөртэй.
6. Цэвэр ус, ариун цэврийн систем, бохир ус	Цэвэр ус, ариун цэврийн систем, бохир ус	Орон нутгийн засаг захиргаа нь устай холбоотой асуудлаар хөтөлбөр, бохир усыг цэвэршүүлэх системтэй байдаггүй. Энэ зохицуулалт, үйл ажиллагааны агентлаг, ундны усны сүлжээ, усан хангамж, ариутгах хөтөлбөртэй боловч үр дүн нь хүлээн зөвшөөрөгддөггүй. Нутаг дэвсгэрийн бүх үйлчлүүлэгч / иргэдийн 75-аас доошгүй хувь нь ундны ус, ариун цэврийн байгууламжийг ашиглах эрхээр хангагдах нь баталгаажуулсан.	Усан хангамжийн эх үүсвэрийг газар доорх болон гадаргын усаар хангах, чанартай хадгалах зарим хөтөлбөрүүдтэй. Ариун цэврийн байгууламжтай боловч хүрэлцээ хангалтгүй. Энэ нь зохицуулалт, үйл ажиллагааны агентлагтай, усан хангамж ба ариун цэврийн хөтөлбөртэй боловч үр дүн нь хангалтгүй Энэ нь нутаг дэвсгэрт байгаа бүх үйлчлүүлэгч / иргэдийн 75-аас доошгүй хувь нь ундны ус, ариун цэврийн байгууламжийг ашиглах эрхийг баталгаажуулсан.	Орон нутгийн засаг захиргаа газар доорх болон гадаргын усны аль алинд нь усан хангамжийн эх үүсвэрийн чанар, хадгалах, засвар үйлчилгээ хийх хөтөлбөртэй. Бохир ус цэвэрлэх байгууламжтай. Ус хэмнэх соёл, нутаг дэвсгэр дэх усны хэмнэлттэй хэрэглээг дэмждэг. Тухайн нутаг дэвсгэрт байрладаг нийт хүн амын 95-с доошгүй хүн ам ундны ус, ариун цэврийн байгууламж ашиглах эрх баталгаажсан.
7. Хөрс хамгаалалт	Хөрс хамгаалах үүрэг	Орон нутгийн засаг захиргаа ойжуулалт хийх үйл ажиллагаа байхгүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь элэгдлийг хянах, хамгаалах, ойжуулах хөтөлбөртэй. Гэсэн хэдий ч энэ талаар оношилгоо хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа нь элэгдлийг хянах, ойжуулах, хамгаалах, хөрсийг нөхөн сэргээх, цэцэрлэгжүүлэх оношилгоо, хөтөлбөртэй. Энэхүү стратеги нь экосистемийн тогтвортой, уян хатан байдалтай нийцсэн.

Байгаль орчны тогтвортой хөгжил

МЫ8 180 18091:2020

8. Байгалийн эрчим хүч	Хямд, цэвэр эрчим хүчийг дэмжих	Орон нутгийн засаг захиргаа хямд, цэвэр байгалийн эрчим хүчийг дэмжих үйл ажиллагаа байдаггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа байгалийн цэвэр эрчим хүчийг ашиглах, энэ үйл ажиллагааг дэмжих чиглэлээр тодорхой ажлуудыг хийдэг.	Орон нутгийн засаг захиргаа байгалийн цэвэр эрчим хүчийг ашиглах, хэрэглэх үйлчилгээг дэмжих хөтөлбөрүүдтэй. Үүнийг зохицуулсан үйл ажиллагааны агентлаг, сүлжээтэй.
9. Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үйл ажиллагаа ба байгаль орчны боловсрол	Уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх, байгаль орчны боловсрол олгох	Орон нутгийн засаг захиргаа цаг уурын өөрчлөлттэй тэмцэх, байгаль орчны боловсролыг дэмжих чиглэлээр ямар нэгэн ажил хийдэггүй.	Орон нутгийн засаг захиргаа цаг уурын өөрчлөлттэй тэмцэх, байгаль орчны боловсролыг дэмжих чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг. Гэсэн хэдий ч үүнд ямар нэг оношилгоо хийдэггүй	Орон нутгийн засаг захиргаа цаг уурын өөрчлөлттэй тэмцэх, байгаль орчны боловсролыг дэмжих, орон нутгийн үйл ажиллагааны талаар оношилгоо, хөтөлбөртэй байдаг. Үйлчлүүлэгчид /иргэд тасралтгүй сайжруулахад оролцдог.

Менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлсний ач холбогдол

Байгууллагын хувьд:

Байгууллага дотор ил тод байдал бий болно

-үйл явц, арга зам, баримтжуулалт стандартууд

-хүний нөөц солигдоход мэдлэг ур чадварыг авч үлдэх

- бүх зүйл эмх цэгцтэй ойлгомжтой болох

-Давхардлыг арилгах, орхигдлыг илрүүлж үйл явцыг оновчтой болгох

-Алдаа багасаж эрсдэлээ бууруулж удирддаг болно

-Байгууллагын өрсөлдөх чадвар нэмэгдэж нэр хүнд, байгууллагад итгэх итгэл өснө.

ᠳᠤᠨᠳᠦᠭᠣᠪᠢ ᠠᠶᠢᠮᠦᠭᠢᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠳᠠᠷᠭᠢᠨ ᠲᠠᠮᠭᠢᠨ ᠭᠠᠰᠠᠷ

Албан хаагч, хэрэглэгчдийн хувьд

- Ажилтан бүрийн зорилго, зорилт, ажил үүрэг, үйл явц тодорхой болсноор байгууллагадаа болон ажилдаа итгэлтэй болно.
- хэрэглэгдэж болохуйц ажлын баримт бичгүүдтэй болно
- байгууллагынхаа ажлын орчин болон дотоод процессуудын үр ашгийг нэмэгдүүлэх ажилд нийт ажиллагсад татан оролцоно.
- Өөрийн ур чадвар, мэдлэгийг хөгжүүлэх боломж нэмэгдэнэ
- ажиллагсдын сэтгэл ханамж нэмэгдэнэ.

Хэрэглэгчийн хувьд:

- Хүсэж буй чанарт нийцсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг байгууллагаас авна.
- хэрэглэгчийн сэтгэл ханамж нэмэгдэнэ.

ᠳᠤᠨᠳᠦᠭᠣᠪᠢ ᠠᠶᠢᠮᠦᠭᠢᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠳᠠᠷᠭᠢᠨ ᠲᠠᠮᠭᠢᠨ ᠭᠠᠰᠠᠷ

АНХААРЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА